

Казакова Тетяна
Аспірантка кафедри економічної теорії
Херсонський державний університет
Науковий керівник: к.е.н., професор Тюхтенко Н.А.
м. Херсон

УМОВИ УСПІШНОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ КАР'ЄРИ

Актуальною перспективою професійного формування особистості, і його самореалізації є розвиток кар'єрних нахилів. Професійна кар'єра спеціаліста об'єднує його успіхи на роботі з етапами особистісного розвитку, включаючи всі сфери життя. Донедавна поняття "професійна кар'єра" практично не використовувалося і мало досліджувалося. Частіше для позначення пов'язаних з ним явищ уживалися такі терміни, як професійний життєвий шлях, професійна діяльність, професійне самовизначення.

З урахуванням аналізу різних точок зору на поняття «кар'єра» [4, 5, 7] пропонуємо розглядати її як успішне просування у сфері трудової діяльності від перших кроків до престижного соціального статусу й становища в суспільстві.

Уявлення ж про кар'єру постійно зазнають змін, дозволяючи окремим людям осмислювати свій професійний розвиток, порівнюючи власний теперішній і минулий досвід, реально оцінювати свої можливості у майбутньому. У науковій літературі і практичній діяльності для цього використовується, окрім інших, термін «професійна кар'єра».

Одні науковці визначають поняття професійної кар'єри як «рух на шляху оволодіння певними цінностями, благами, визнання в суспільстві чи організації» [3, с. 24], інші вважають що це «усвідомлено обраний шлях просування без зміни своєї професії, шлях до професійної вершини кар'єри, професійної самодостатності і утвердження себе в суспільстві» [1, с. 27].

Аналізуючи різні підходи визначимо, що професійна кар'єра – це самовизначення працівника, становлення його як професіонала, кваліфікованого фахівця в своїй справі, що відбувається протягом усього трудового життя працівника для його особистої і суспільної самореалізації.

Таким чином, успішність професійної кар'єри визначає ступінь самореалізації особистості працівника на підприємстві.

Традиційно виділяють два основних критерія успішності професійної кар'єри: об'єктивний і суб'єктивний.

Об'єктивна сторона професійної кар'єри – це послідовність професійних позицій, які займає індивідум, а суб'єктивна – це те, як людина сприймає власну професійну кар'єру, який спосіб її професійного життя і власної ролі у соціумі. Найважливішою детермінантою професійної кар'єри людини є її уявлення про свою особистість - так звана професійна "Я-концепція", яку кожна людина втілює у багатоаспектних кар'єрних вирішеннях [2, с. 65].

Сучасний стан розуміння професійної кар'єри має свої особливості. В останні роки радикально змінилися уявлення про кар'єру. Тепер це поняття дозволяє людині осмислювати свій професійний розвиток, оцінюючи свій професійний досвід, використовувати його резерви для реалістичного розуміння власних можливостей.

Існує низка умов, що впливають на успішний розвиток професійної кар'єрної орієнтації. Це психологічний тип особистості, пізнавальні інтереси, нахили, професійна спрямованість, професійна мотивація. Кожна людина має набір особистісних характеристик, концепцію, мотиви, цінності, які визначають вибір кар'єри.

Успіхи професійного кар'єрного зростання значною мірою залежать від ефективності перших кроків у навчанні та професійній діяльності. Чимале значення для подальшого життя та професійного становлення має освіта та вибір професії. На першому етапі особистісного розвитку молодь часто припускається помилок. Наприклад, навчаючись певній професії, дехто переконаний, що жодного дня не буде працювати за спеціальністю, бо це не престижно, не вигідно чи безперспективно [6, с. 81].

Минулий життєвий досвід особистості формує певну систему ціннісних орієнтацій, соціальних установок по відношенню до професійної кар'єри і роботи взагалі. Тому у професійному плані суб'єкт діяльності розглядається і описується через систему його диспозицій, ціннісних орієнтацій, соціальних установок, інтересів і соціально обумовлених пробуджень до діяльності.

За останні роки у зв'язку з радикально зміненим становищем на ринку праці змінилися і можливості досягнення професійної кар'єри та уявлення про неї. Якщо раніше умови кар'єри диктувалися внутрішнім ринком праці і припускали повну довгострокову, гарантовану зайнятість, регулярність і передбачуваність просування, відданість професії та організації, то тепер умови часто визначає зовнішній ринок. Стало характерним укладання тимчасових

контрактів, неповна зайнятість, часткові зміни в кар'єрі, зайнятість у декількох сферах діяльності й у декількох організаціях, непередбачуваність трудових переміщень, самоуправління професійною кар'єрою.

Останнім часом у країні змінилися обставини у сфері професійної зайнятості. Якщо раніше вона відрізнялася стабільністю, гарантованістю, довготривалістю, то тепер їй притаманні тимчасовий характер контрактів, відсутність стабільних гарантій, непередбачуваність, самоконтроль і самостійне управління своєю кар'єрою.

В умовах сучасного менеджменту персоналу і реальної дійсності організацій необхідна системна кар'єра. На підприємствах і державних службах відсутня так звана підсистема управління кар'єрою. Немає відповідної методичної бази, а також загальноприйнятих понять про кар'єру. Все це вимагає наукових розробок як в плані теорії, так і в сфері практичного застосування знань.

У професійному сценарії всіх типів і рівнів професійної конкурентоздатності відбувається не тільки успіх у кар'єрному рості, але й особистісні кризи, що пов'язані з пониженням рівня конкурентоздатності менеджера.

ЛИТЕРАТУРА

1. Гаєвський О.І. Основи науки управління / О.І. Гаєвський – К.: МАУП, 1998. – 112 с.
2. Долгих Л. Кар'єрні домагання як суб'єктивний механізм професійної самореалізації // Соціальна психологія. -2005. -№ 2. - С. 64-71
3. Лозовецька В.Т. Професійне становлення особистості в сучасних умовах праці / В.Т. Лозовецька // Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України, 2013. – С. 20-25
4. Овсяннікова В. В. Особливості професійної кар'єри особистості / В. В. Овсяннікова // Проблеми сучасної психології. - 2013. - № 1. - С. 91-104
5. Савченко В. А. Управління розвитком персоналу / В. А. Савченко. – К. : КНЕУ, 2002. – 351 с.
6. Серегина И.И. Профессиональная карьера // И.И. Серегина Социс. -2009. -№ 4. - С. 78-86
7. Словарь С. И. Ожегова // ozhegov-online.ru